

Dědické právo

Přednáška

Dědické právo v římském právu

- Dědická posloupnost
 - přechod práv a povinností, zejména majetkové povahy, ze zůstavitele na dědice
 - vzniká na základě zákona – zákonná neboli intestátní posloupnost
 - na základě vůle zůstavitele – závěť – testamentární posloupnost

Univerzální sukcese

- Dědic nastupuje na místo zemřelého
 - dědí nejen aktiva, ale i pasiva, za které ručí v plné výši

SEMEL HERES SEMPER HERES – Kdo je jednou dědicem, je navždy dědicem

- na dědice přecházela všechna práva a závazky zůstavitele
- výjimku tvořily práva osobní povahy – patria manus se nedědí

Posloupnost civilní a prétorická

- Posloupnost civilní – hereditas
 - neměla pouze majetkovou povahu a pozůstalost jako majetek
- Posloupnost prétorická – bonorum possessio
 - majetková povaha
 - držba pozůstalosti – Edikt Quorum bonorum

Intestátní posloupnost

- Zůstavitel zemřel intestatus
- Dědic je povolán již smrtí zůstavitele
- Dědic musí mít způsobilost stát se dědicem – římský občan, nasciturus
- Heredes sui
 - dědicové vlastní- osoby alieni iuris
 - po smrti zůstavitele osoby sui iuris
 - děti (přirozené i adoptované), manželka...

- Heredes necessarii
 - dědicové nutní
 - dědici se stávali nezávisle na své vůli a nemohli odmítnout dědictví
- Dědictví se dělilo mezi dědice vlastní a nutné podle hlav (rovný díl)
 - mezi vzdálenější příbuzné se dělí podle kmenů

Prétorská pozůstalost

- Větší důraz kladen na pokrevní příbuzenstvo
- Rozšíření okruhu osob v řadách dědiců a rozdělení do skupin
- Pozůstalost nabízena postupně
- Dědicové vlastní měli právo vzdát se dědictví

Třídy dědického prétorského práva

1. Unde liberi
 - vlastní dědici
2. Unde legitimi
 - legitimní dědicové a vlastní povolání opětovně
3. Unde proximi cognati
 - pokrevní příbuzní
4. Unde vir et uxor
 - pozůstalý manžel nebo manželka

Prétor všechny osoby povolával postupně

Testamentární posloupnost

- Projev vůle zůstavitele
- Zásada

Nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest .

Není možné , aby někdo zemřel zanechav o části své pozůstalosti testament a část zůstavit posloupnosti zákonné.

Testament

- Jednostranný projev vůle zůstavitele
- Nutno dodržet formu, jinak neplatnost a nastupuje zákonná posloupnost

- Pravidla:

Osobní povaha – nemohl pořídít testament zástupce

Testamentární způsobilost

Testamentární způsobilost aktivní- římsští občané,
Latinové, cizinci

Aktivní TZ neměli osoby alieni iuris (jsou zde výjimky), otroci

Pasivní TZ- způsobilost být uveden jako dědic

Obsah testamentu

- Ustanovení dědice – jednoznačné a označení nesmí být hanobné
- Základní obsahová náležitost
- Rozkazovací způsob
- Shoda s vůlí zůstavitele
- Možno v testamentu připojit odkládací podmínku

Dědická substituce

- Substituce obecná (vulgární) – ustanovení dědice pro případ, že se první osoba nestala dědice
- Pupillární substituce – otec rodiny určuje dědice svému nedospělému dítě pro případ, že by zemřelo po něm

Kvasipupillární substituce- ustanovení dědice choromyslnému potomkovi

Zrušení a neplatnost testamentu

- Zrušení testamentu z vůle zůstavitele nebo jiných skutečností
- Zůstavitel mohl testament kdykoliv odvolat nebo zrušit
- Neplatnost testament- zůstavitel nedodržel předepsanou formu, pozbyl aktivní testamentární způsobilost

Dědické právo ve středověku

- Panovník uplatňuje právo na odúmrt'
 - snaha omezovat dědická práva potomků
- Testamentární posloupnost se neuplatňuje
 - změnu přináší až církevní právo
- Univerzální sukcese nebyla akceptována
- 3 parantely dědění
- 1. Parantela- děti a vnuci zůstavitele
- 2. Parantela - rodiče a jejich descedenti
- 3. Parantela – prarodiče a jejich descedenti
- Blízkost příbuzenství se počítala podle parantel a uvnitř parantel podle kolenní směřujících k

Darování pro případ smrti a kšaft

- Pokrevní příbuzní nemohly být odsunuti ve prospěch jiných
- Vliv církve přináší prolomení
- Zbožná darování
 - zůstavitel daroval věc kostelu, aby spasil svoji duši

Kšaft

- jednostranný právní úkon, který vyžadoval souhlas krále
- mocný list, kterým král se vzdává odúmrti ve prospěch dědice

ABGB a dědické právo

- Vycházelo z římského práva
- Adiční princip
 - dědictví nepřechází na dědice okamžikem smrti, ale dědic se musel o dědictví přihlásit na soudě a musel prokázat důvod

3 druhy dědické posloupnosti

- Zákonná
- Testamentární
- Smluvená
- Mohly existovat vedle sebe
- Nebyla převzata zásada

Současná právní úprava

- Občanský zákoník č.40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů
 - Dědění ze závěti má přednost před děděním ze zákona, ale může nastat dědění z obou titulů
 - 5 skupin zákonné posloupnosti § 473 a nsl. Obč.z.
 - Závět § 476 a nsl.Obč.z.
 - Vydědění
- jednostranný projev vůle zůstavitele a vydědit lze pouze na základě důvodů určených v zákoně

Úprava de lege ferenda

- Třetí část nového občanského zákoníku
- Rozšíření dědických titulů
 - Zákon
 - Závět'
 - Dědická smlouva
- Zákonodárce dává přednost vůli zůstavitele
- Úprava testamentu je shodná se současnou právní úpravou, jen je doplněna o zpřesňující informace
- Mystický testament
 - římské právo, ABGB
- Privilegované testamenty

Dědická smlouva

- Do roku 1950 v našem právním řádu
- Dvojstranný právní úkon, kterým zůstavitel povolává druhou osobu
- Nemůže být jednostranně odvolán
 - zvýšení jistoty dědice, že se opravdu stane vlastníkem uvedené věci ve smlouvě

Právní následky dědické smlouvy nastávají až po smrti zůstavitele

